

Riport Kárpátalján

Szerző Administrator

2013. július 23.

Utolsó frissítés 2013. július 23.

Munkácsi beszélgetés Szvorák Katalin népdalénekesnővel

A zene a génjeinkben van

Szvorák Katalin Kossuth-díjas népdalénekesnővel kárpátaljai szereplése után beszélgettünk el arról, hogy mit jelentettek egykor, s mit jelentenek ma a népdalok.- Mikor szeretett bele a népdalokba, népzenebe?

- Nem olyan könnyű erre a válasz, hiszen tizenévesen jut el az ember oda, hogy keresi a helyét a világban, mi végre van itt a földön, honnan jött, hová tart. Ötéves koromig egy kis faluban, az Ipoly-menti Pincen éltem, ahol dalos közeg vett körül, ahol természetes volt, hogy az emberek énekeltek ünnepnapokon és munka közben is Ilyen rendezett világ vett körül. Három éves voltam, amikor kiállítottak énekelni a kultúrházavató ünnepségen, erre nem szívesen emlékszem, hiszen sírva szedtek le a színpadról. A barátnőmmel kellett volna énekelnem a Hopp, Juliska, hopp, Mariska című dalt, de ő hamisan kezdte, én pedig bátortalan voltam és nem akartam részt venni ebben. Láttam a felnőttek feszült tekintetét, így elsírtam magam. Sokáig úgy gondoltam, a színpad és a szereplés nem nekem van kitalálva, mert bennem sosem működött az exhibicionizmus. Inkább a közlésvágy volt fontos, a dalok üzenete és az, hogy megosszam az emberekkel az éneklés örömét. Egyre inkább tudatosodott bennem, hogy ez az én utam.

A határon túli magyaroknak különösen fontos a zenei anyanyelvük ápolása, mert a népdaloknak megtartó erejük is van.

Fontos, hogy a zenében is saját nyelvünket használjuk. Kodály szavaival „...és mint az ékszer is holt kincs a láda fenekén, életet akkor kap, ha viselik: a népdal is, mennél többeké lesz, annál nagyobb lesz világító és melegítő ereje.” - Több ezer fellépés, számos kitüntetés, elismerés és önálló lemez van már Ön mögött. Van ezek közt olyan, amire különösen büszke?

- Nagyon kedves díjaim vannak, többek között Pinc díszpolgára lettem. Nagyon megható volt, amikor azelőtt a kultúrház előtt, ahol annak idején elsírtam magam, átadták a díjat. De azért van sok más is, mint a Liszt-díj, az alternatív Kossuth-díj, és az idén megkapott Kossuth-díj. Álomban sem gondoltam volna, hogy ilyen pályát futok majd be és ilyen elismerésekben lesz részem.- Van olyan tájegység, helyiség, amelynek a dalai különösen közel állnak a szívéhez?

- Felvidékiéknél talán természetes a Zobor-vidék dalaihoz való lelki kötődésem.- Több lemeze szól gyermekeknek. Mért tartja fontosnak, hogy a gyerekek korán kapcsolatba kerüljenek a zenével, népzenevel?

- Mert ez az ő természetes zenei nyelvük. Számtalanszor tapasztaltam, amikor gyerekek elé álltam ki énekelni, hogy az egészen kicsi, még beszélni sem tudó apróság is hogy billegtette magát a ritmusra. Ezzel az érzékenységgel születünk, a génjeinkben hordozzuk zenei anyanyelvünket. Vallom, előbb dúdoltunk, énekelünk, majd megtanultunk beszélni. - Több vallásos kötődésű lemeze is van. A vallás az Ön életében különösen fontos?

- A vallásnak megtartó ereje van. Úgy érzem, a mai felgyorsult világunkban egyre kevésbé fontosak az értékek, éppen ezért kellenek a biztos kapaszkodók. Minél idősebb az ember, annál fontosabbak. Hiszek abban, hogy valamilyen küldetéssel születünk erre a világra. Nem véletlen, hogy nekem énekelnem kell. Szolgálatnak tekintem ezt. Az pedig külön öröm, amikor a szórvány magyar területeken énekelhetek, hisz az ott élőknek hatalmas erőt jelenthet a túléléshez egy-egy ilyen előadás, s ez engem is feltölt. - Járt már Kárpátalján?

- Két évvel ezelőtt voltam itt először, Nagyszőlősen. Az ottani kórház javára énekeltem a katolikus templomban. Tavaly pedig a Felső-Tisza-vidéki Magyarok Találkozóján. Mindig jóleső érzés az emberekkel való találkozás, csak több idő kellene mindehhez.- Van valami terve a közeljövőre?

- Miután hazamegyek, stúdióba vonulok: zeneakadémiás tanítványaimmal egy a capella lemez készül, amely voltaképpen örömeleklés lesz és szomszédolás a Kárpát-medence népeinek közös dallamvilágában mindenféle hangszer kíséret nélkül több nyelven, több szövegben, mindenféle hanghatással, ami az emberi hanggal kifejezhető. Egyszóval különleges zenei csemege készül. Majd Kudlik Júliával a szeretetről szólunk prózában és énekeinken keresztül. Mindkét albumot az ősz folyamán szeretném megjelentetni. - Miben látja a népzene fontosságát ma?

- Ezek a dalok több száz éven keresztül éltek, erősítették gyökereinket, s talán frázisnak tűnik, de ebben a mai világban is megvan a helyük, fontosságuk. Nincs olyan emberi érzés, amelyet a népdalainkkal ne lehetne kifejezni, legyen szó akár örömről, akár bánatról. Ezek az énekek mindenre választ adnak. Hiszek a dal erejében. Kodály Zoltán szavaival fejezném be e gondolatot: "Mechanizálódó korunk olyan úton halad, melynek végén az ember géppé válik. Ettől csak az ének szelleme véd meg."Espan Margaréta (Munkács)